

P O L S K A S Z T U K A L U D O W A

K O N T E K S T Y

A N T R O P O L O G I A K U L T U R Y E T N O G R A F I A S Z T U K A

1997 rok LI nr 1-2 (236-237) indeks 369403 cena 8 zł (80000zł)

ANTROPOLOGIA i HISTORIA
LISTY BRONISŁAWA MALINOWSKIEGO

SPIS TREŚCI

HISTORIA I ANTROPOLOGIA

<i>Dariusz Czaja</i> Wprowadzenie: historia i antropologia	3
<i>Clifford Geertz</i> Historia i antropologia	6
<i>Aron Guriewicz</i> Historia i antropologia historyczna	13
<i>Kirsten Hastrup</i> Przedstawianie przeszłości. Uwagi na temat mitu i historii	22
<i>Maciej Krupa</i> Kamień Przeznaczenia	29
<i>Jurij Lotman</i> Wola boska czy gra hazardowa. (Prawidłowość i przypadek w procesie historycznym)	32
<i>Dariusz Czaja</i> Czy historia się powtarza?	37
<i>Czesław Robotycki</i> Historia, tradycja, antropologia (tezy)	44
<i>Wiesław Juszczak</i> Ściganie horyzontu, czy kontemplacja? O dwóch pojęciach realizmu.	45
<i>Waldemar Okoń</i> Nie Van Dycki czyli o utożsamianiu	52
<i>Jacques Le Goff</i> Uczone i popularne wymiary podróży w zaświaty w średniowieczu	54
<i>Carlo Ginzburg</i> Sabat czarownic: kult popularny czy inkwizytorski stereotyp	61
<i>Janusz Tazbir</i> Dwa obiegi tekstu w dawnej Polsce: rękopiśmienny i drukowany. Propozycje badawcze	66
<i>Wojciech Wrzosek</i> Metafory historiograficzne w pogoni za uludą prawdy	71
<i>Marcin Brocki</i> Historia idei i etnologia w obrębie struktury znaku	75
<i>Frank R. Ankersmit</i> Język a doświadczenie historyczne	81
Pochwała narratywizmu. Z Franklinem R. Ankersmitem rozmawia Włodzimierz Filipek	88
<i>Stefania Peter</i> Konserwować symbole	91
<i>Janusz Barański</i> Epos historyczno-ideologiczny. Gazetowa historia w służbie stanu wojennego	94
<i>Wojciech Tomasiak</i> Totalitarna czy totalna? (Kultura stalinowska w świetle współczesnych opracowań)	105
<i>Jean-Yves Durand</i> „Kultura tradycyjna” i „wiedza ludowa”: dokąd prowadzi dialog pomiędzy zachodnią a postsowiecką antropologią?	118
<i>Monika Sznajderman</i> „Tam gdzie Bóg nie ukończył swego dzieła.” Szkic o królu, błaznie i nowej demiuurguii...	124
<i>Wiesław Szpilka</i> Wspinać się na górę Giewont	133
<i>Maciej Krupa</i> Schody do nieba	137
<i>Ludwik Stomma</i> Natura: kultura	141

BRONISŁAW MALINOWSKI

<i>Grażyna Kubica-Heller</i> Spotkanie z córką Bronisława Malinowskiego i jego biografem	143
<i>Grażyna Kubica-Heller</i> Rozmowa z Heleną Wayne [córką Bronisława Malinowskiego]	146
<i>Grażyna Kubica-Heller</i> Rozmowa z Michaeliem Youngiem [biografem Bronisława Malinowskiego]	149
<i>Helena Wayne (Malinowska)</i> Wpływ kobiet na życie i dzieło Bronisława Malinowskiego	153
<i>Zbigniew Benedyktowicz</i> „Czyż nie byliśmy jak para rozbitków...” Dotknięcie historii. Listy i archiwum Bronisława Malinowskiego	161
<i>Helena Wayne (Malinowska)</i> Listy Bronisława Malinowskiego i Elsie Masson	163
<i>Terence Wright</i> Antropolog jako artysta: fotografie Malinowskiego z Trobriandów	181

<i>Jacek Ołędzki</i> Co? Po co? Dlaczego? Słucham. Terminowe doświadczenie etnologa w Murzynowie	187
<i>Aleksander Jackowski</i> O sztuce różnie nazywanej	192
<i>Roch Sulima</i> 50-lecie „Kontekstów. Polskiej Sztuki Ludowej”	197

CO PRZECZYTAŁEM

<i>Stefan Morawski</i> Na marginesach „Spalonej powieści” Gołosowkera	198
<i>Marcin Michalski</i> Czas Rabiego Szapiro i inne czasy	200
<i>Marcin Pastwa</i> Sense and sensibility	201
<i>Witostaw Klembowski</i> Powrót do domu	203
<i>Monika Sznajderman</i> Kształt wymyślony	205
<i>Maria Skiba</i> Dlaczego muzyka przeszłości i czy da się coś z tym zrobić?	206
<i>Stawomir Sikora</i> „Dusza z ciała wyleciała”: Ideologiczna soczewka obiektywizm-u Johna Pultza	208
<i>Adam Paluch</i> Ciało uwikłane w kulturę	210
<i>Joanna Sarnecka-Drużycka</i> Zdrowie dla każdego	212
<i>Anna Wieczorkiewicz</i> Tożsamość konsumenta	213

POŻEGNANIA

<i>Aleksander Jackowski</i> Władysław Rząd, Bazyl Albiczuk, Ludwik Więcek, Bronisław Krawczuk, Halina Dąbrowska	215
<i>St. Zbigniew Kamiński</i> O Mariannie Wiśnios	219
<i>Jerzy Kutkowski</i> Marianna Wiśnios	221

WSPOMNIENIA

<i>Lech Sokół</i> Jerzy Łoziński	223
<i>Aleksander Jackowski</i> Jerzy Łoziński	224
Noty o autorach	225
Streszczenia angielskie	226

Na okładce: Francesco Rosselli (?), *Triumf Czasu*

Na stronie tytułowej: Marianna Wiśnios, *Ukrzyżowanie*, ok. 1989, z kolekcji L. i B. Nawrockich

© Copyright by „Konteksty”

Przedruk za zgodą redakcji

Numer dotowany przez
Ministerstwo Kultury i Sztuki
oraz Fundację im. Stefana Batorego

P O L S K A S Z T U K A L U D O W A

KONTEKSTY

ANTROPOLOGIA KULTURY ETNOGRAFIA SZTUKA

nr 1/2-1997

INSTYTUT SZTUKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK

CONTENTS

HISTORY & ANTHROPOLOGY

<i>Dariusz Czaja</i> Introduction. History and Anthropology	3
<i>Clifford Geertz</i> History and Anthropology	6
<i>Aron Guriewicz</i> History and Historical Anthropology	13
<i>Kirsten Hastrup</i> Presenting the Past. Reflection on Myth and History	22
<i>Maciej Krupa</i> The Stone of Destiny	29
<i>Jurij Lotman</i> Divine Will or Gambling (Regularity and Coincidence in the Historical Process)	32
<i>Dariusz Czaja</i> Does History Repeat Itself?	37
<i>Czesław Robotycki</i> History, Tradition, Anthropology (Theses)	44
<i>Wiesław Juszczak</i> In Pursuit of the Horizon or Contemplation? On Two Concepts of Realism	45
<i>Waldemar Okoń</i> Non-Van-Dycks, or on Identification	52
<i>Jacques Le Goff</i> Learned and Popular Dimensions of Journey in the Otherworld in the Middle Ages	54
<i>Carlo Ginzburg</i> The Witches' Sabbath: The Popular Cult or Inquisitorial Stereo- type	61
<i>Janusz Tazbir</i> Two Circuits of Texts in Old Poland: Manuscript and Print. Research Proposals	66
<i>Wojciech Wrzosek</i> Historiographic Metaphors – in Pursuit of the Illusion of Truth	71
<i>Marcin Brocki</i> The History of Ideas and Ethnology within the Structure of the Sign	75
<i>Frank R. Ankersmit</i> Language and Historical Experience	81
In Praise of Narrativism. Włodzimierz Filipek talks to Franklin R. Ankersmit	88
<i>Stefania Peter</i> To Conserve Symbols	91
<i>Janusz Barański</i> The Historical-Ideological Epos. Newspaper History in the Service of the Martial Law Period	94
<i>Wojciech Tomasiak</i> Totalitarian or Total? (Stalinist in the Light of Contemporary Studies)	105
<i>Jean-Yves Durand</i> „Traditional Culture” and „Folk Knowledge”: Whither the Dialo- gue between Western and Post-Soviet Anthropology?	118
<i>Monika Sznajderman</i> „There where God has not Completed His Work.” A Sketch about the King, the Jester and the New Demiurge	124
<i>Wiesław Szpilka</i> To Climb Mt. Giewont	133
<i>Maciej Krupa</i> Stairway to Heaven	137
<i>Ludwik Stomma</i> Nature: Culture	141

BRONISŁAW MALINOWSKI

<i>Grażyna Kubica-Heller</i> An Meeting with Daughter of Bronisław Malinowski and his Biographer	143
<i>Grażyna Kubica-Heller</i> An Interview with Helena Wayne (Malinowska)	146
<i>Grażyna Kubica-Heller</i> An Interview with Michael Young	149
<i>Helena Wayne (Malinowska)</i> Bronisław Malinowski: The Influence of Various Women on his Life and Works	153
<i>Zbigniew Benedyktowicz</i> Gloss to <i>The Story of Marriage</i>	161
Story of Helena Wayne (Malinowska) Marriage – Letters of Bronisław Malinowski and Elsie Masson	163
<i>Terence Wright</i> Ethnographer as Artist. Malinowski's Trobriand Photographs	181
<i>Jacek Ołędzki</i> What? What for? Why? I Hear. The Terminological Experiences of an Ethnologist in Murzynowo	187
<i>Aleksander Jackowski</i> On Art, Known Under Different Names	192
<i>Roch Sulima</i> „Konteksty” Yares Anniversary	197

BOOKS RECENTLY READ

<i>Stefan Morawski</i> On the Margin of the „Burnt Novel” by Goloskover	198
<i>Marcin Michalski</i> The Time of Rabbi Shapiro and Other Times	200
<i>Marcin Pastwa</i> Sense and sensibility	201
<i>Witostaw Klembowski</i> Coming Home	203
<i>Monika Sznajderman</i> Invented Shapa	205
<i>Maria Skiba</i> Why the Music of the Past and What Can Be Done about It?	206
<i>Sławomir Sikora</i> „The Spirit Departed from the Body.”	208
<i>Adam Paluch</i> The Body Involved in Culture	210
<i>Joanna Sarnecka-Drużycka</i> Health for Everyone	212
<i>Anna Wiczorkiewicz</i> Consumer's Identity	213

FAREWELLS

<i>Aleksander Jackowski</i> Władysław Rząd, Bazyli Albiczuk, Ludwik Więcek, Broni- sław Krawczuk, Halina Dąbrowska	215
<i>St. Zbigniew Kamiński</i> About Marianna Wiśnios	219
<i>Jerzy Kutkowski</i> Marianna Wiśnios	221

OBITUARY NOTICE

<i>Lech Sokół</i> Jerzy Łoziński	223
<i>Aleksander Jackowski</i> Jerzy Łoziński	224
Notes about Authors	225
Summary of Articles	226

Redagują:	Zbigniew Benedyktowicz, Aleksander Jackowski, Sławomir Sikora (sekretarz redakcji), Danuta Benedyktowicz, Dariusz Czaja
Doradzają i współpracują:	Jerzy Bartmiński, Ewa Fryś-Pietraszkowa, Antoni Kroh, Czesław Robotycki, Ludwik Stomma, Roch Sulima, Zofia Bisiak
Tłumaczenia:	Aleksandra Rodzińska-Chojnowska
Projekt okładki i strony tytułowej:	Jacek Królak
Redaktor techniczny:	Krzysztof Nalewajko
Adres redakcji:	Instytut Sztuki PAN, ul. Długa 28, 00-950 Warszawa, skr. poczt. 994, tel. 831-32-71/4 wew. 243; fax 831-31-49

Spis rocznika 1996 kwartalnika „Konteksty”

Nim
056

Numer 1-2 poświęcony był w znacznym stopniu zagadnieniom muzealnictwa i animacji kultury, w numerze 3-4 znalazły się teksty poświęcone Jerzemu Nowosielskiemu, kulturze i sztuce Ukrainy oraz badaniom etnograficznym na Grodzieńszczyźnie.

Andruchowycz Jurij <i>Folklorizm i etnografizm w dorobku twórczym Bohdana Ihora Antonycza</i>	3-4
Andruchowycz Jurij <i>Perwersja (fragment powieści)</i>	3-4
Andrusieczko Piotr <i>Elementy kształtujące tożsamość i świadomość narodową Ukraińców w Polsce</i>	3-4
Banaśińska Renata <i>Repertuar muzyczny w katolickich i prawosławnych wsiach rejonu ludzkiego i woronowskiego</i>	3-4
Baranowskiej Małgorzata <i>Warszawa. Miesiące, lata, wieki (fragmenty)</i>	1-2
Benedyktowicz Zbigniew <i>„Konteksty. Polska Sztuka Ludowa” – przed 40, 30, 20, 10, 5 laty</i>	1-2
Benedyktowicz Zbigniew <i>Małe i duże ojczyzny (rec. z M. Baranowskiej Warszawa. Miesiące, lata, wieki)</i>	1-2
Boczowska Anna <i>„Jest tylko Beatrycze, i właśnie jej nie ma”</i>	3-4
Bonkowskika Sofija <i>Geneza i kształtowanie się podstawowych typów krzyży na kościołach i cerkwiach ukraińsko-polskiego pogranicza (do przełomu XVII i XVIII wieku)</i>	3-4
Chmielewski Witold <i>Środek świata w Lublinie</i>	1-2
Chojak Bruno <i>Łeś Kurbas</i>	3-4
Chrudzińska Katarzyna <i>Kilka słów o malarstwie Jerzego Nowosielskiego</i>	3-4
Chrudzińska Katarzyna <i>Speculum Mundi – Motyw lustra w twórczości Jerzego Nowosielskiego</i>	3-4
Chrudzińska Katarzyna <i>Widzenie rzeczywistości w pejzażach Jerzego Nowosielskiego</i>	3-4
Cichoński Jacek <i>Książd i batuszka jako autorytety społeczności lokalnej</i>	3-4
Cichowicz Stanisław <i>Tożsamość albo zagrożenie różnicy</i>	1-2
Czaja Dariusz <i>Uncle bonum. Nowosielski o złu</i>	3-4
Czaja Dariusz <i>Twarze, twarze, twarze (rec. z J. Baczak, Zapiski z nocnych dyżurów)</i>	1-2
Dąbek Katarzyna <i>Białorusin na Grodzieńszczyźnie – kto to taki?</i>	3-4
Dotęgowska Katarzyna <i>Polacy i Ruscy wobec śmierci</i>	3-4
Engelking Anna <i>Każda nacja swoją wiarę ma. Uwagi wstępne [do bloku tekstów BOH ADZIN, WIER MNOHA. Wnioski z badań etnograficznych na Grodzieńszczyźnie]</i>	3-4
Fedyszak-Radziejowska Barbara <i>Wschodnie i zachodnie pogranicze Polski. Spotkanie narodów po otwarciu granic</i>	3-4
Władysław Hasior <i>O sztuce plebejskiej. Z Władysławem Hasiorem rozmawia Aleksander Jackowski</i>	1-2
Herus Ludmyła <i>Zabawki z Jaworowa na tle tradycji zabawkarstwa w Europie</i>	3-4
Hnatiuk Ola <i>Losy literackiego pokolenia lat sześćdziesiątych na Ukrainie</i>	3-4
[Isajewicz Jarosław] <i>Pięknieszka rzeczywistość. O recepcji kultury antycznej na Ukrainie. Z profesorem Jarosławem Isajewiczem, dyrektorem Instytutu Ukrainoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie rozmawia Wanda Kossobudzka-Orłowska</i>	3-4
Jackowski Aleksander <i>Jacek Łoziński</i>	
Jackowski Aleksander <i>„Konteksty. Polska Sztuka Ludowa”. Pół wieku istnienia pisma</i>	1-2
Jackowski Aleksander <i>Leszek Macak – kolekcjoner</i>	1-2
[Jackowski Aleksander] <i>O sztuce plebejskiej. Z Władysławem Hasiorem rozmawia Aleksander Jackowski</i>	1-2
Jaworska Magdalena <i>Muzeum etnograficzne z dziesięcioletnim wyprzedzeniem</i>	1-2
[Janion Maria] <i>„Każdy mówi drugiemu, że nie jest bogiem.” Rozmawiają prof. Maria Janion i prof. Ryszard Przybylski</i>	3-4
Kaczyński Andrzej <i>„Renesans Ukrainy” Relacja z Konferencji zorganizowanej przez Fundację Batorego</i>	3-4
Kędziorek Piotr <i>Chłopskie zrzedzenie</i>	1-2
Kiktiewa Tatiana <i>Wybaczenie nam</i>	3-4
Kis' Oksana <i>Dziewczyzna Rusalka – pokusa odchlani</i>	3-4
Kolasa Katarzyna <i>Polak na Grodzieńszczyźnie – kto to taki?</i>	3-4
Konstantynów Dariusz <i>Światło z Północy. O recepcji sztuki skandynawskiej w kręgu rosyjskich modernistów</i>	3-4

[Kossobudzka-Orłowska Wanda] <i>Pięknieszka rzeczywistość. O recepcji kultury antycznej na Ukrainie. Z profesorem Jarosławem Isajewiczem, dyrektorem Instytutu Ukrainoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy we Lwowie rozmawia Wanda Kossobudzka-Orłowska</i>	3-4
Kurbas Łeś <i>Droga „Berezilu” i problemy jego technologii artystycznej</i>	3-4
Kutelmach Kornelij <i>„Spasowa broda”: magia czy rzeczywistość? Przyczynek do rolniczych motywów w obrzędach cyklu kalendarzowego (na materiale Środkowego Polesia)</i>	3-4
Laskowska Justyna <i>Nowe tendencje w muzealnictwie</i>	1-2
Majerczyk Maria <i>Binarna opozycja semantyczna „tu” i „tam” w konstruowaniu wizji świata pozagrobowego (faza przejścia). Region Karpat</i>	3-4
Mazurkiewicz Roman <i>Przejrzystość rzeczy</i>	3-4
Michera Wojciech <i>Ikona i zapomniane przykazanie Dekalogu [Mitzner Piotr] Do Piotra Mitznera. Listy [Zbigniewa Raszewskiego] do internowanego doktoranta</i>	3-4
Morawski Stefan <i>Mitologiczne aspekty postmodernizmu</i>	1-2
Noha Oleś <i>U początków awangardy w malarstwie ukraińskim [Nowosielski Jerzy] Poprawki do biografii oraz nieco osobistych wynurzeń. Z Jerzym Nowosielskim rozmawia Zbigniew Podgórzec</i>	3-4
Oleńdzki Jacek <i>Plagi, żywioty, demony. Opatrzność i święci Pańscy albo próby poznawania siebie samego</i>	1-2
Ostaszewski Jacek <i>O muzyce w teatrze</i>	1-2
Panas Władysław <i>Brama</i>	1-2
Panas Władysław <i>Rozmowa o Nowosielskim</i>	3-4
Paszkievicz Piotr <i>Zielony klejnot w koronie. O architekturze rosyjskiej w Finlandii 1809–1917 (zarys problematyki)</i>	3-4
Peiper Tadeusz <i>Najdawniejsze pieśni taneczne [Podgórzec Jerzy] Poprawki do biografii oraz nieco osobistych wynurzeń. Z Jerzym Nowosielskim rozmawia Zbigniew Podgórzec</i>	1-2
Przybylski Ryszard <i>Materia w chwale</i>	3-4
[Przybylski Ryszard] <i>„Każdy mówi drugiemu, że nie jest bogiem.” Rozmawiają prof. Maria Janion i prof. Ryszard Przybylski</i>	3-4
Raszewski Zbigniew <i>Do Piotra Mitznera. Listy do internowanego doktoranta</i>	1-2
Robotycki Czesław <i>Etnograficzne děja vu</i>	1-2
Rychły Maciej <i>Zapiski huculskie</i>	3-4
Rzepińska Maria <i>Kościół na Azorach</i>	3-4
Sikora Sławomir <i>Jak to się robi w Nowym Jorku? Wystawy Sitec'kyj Roman <i>Ofiary składane przy zakładaniu domu przez Ukraińców</i></i>	1-2
Sitkowska Maryla <i>Sześć godzin temu</i>	3-4
Stanisławski Wojciech <i>Jurij Andruchowycz</i>	3-4
Stankewycz Michajło <i>Krzyż – struktura tekstu artystycznego</i>	3-4
Stelmaszczuk Halyna <i>Koronka na Ukrainie</i>	3-4
Stepowyk Dmytro <i>Unia Brzeska i rozwój ukraińskiego malarstwa ikonowego w XVI i XVII w.</i>	3-4
Straczk Justyna <i>Któż to jest – Litwin. Sprawozdanie z rozmów z mieszkańcami parafii pielaskiej rejonu woronowskiego na Białorusi</i>	3-4
Strteńc Walentyna <i>Teatralna legenda</i>	3-4
Swerstiuk Jewhen <i>Wystąpienie na Konferencji „Renesans Ukrainy”</i>	3-4
Szpak Oksana <i>Ukraińska grafika ludowa pogranicza między Wschodem i Zachodem</i>	3-4
Szporiuk Roman <i>Wystąpienie na Konferencji „Renesans Ukrainy”</i>	3-4
Uspieński Leonid <i>Ikona we współczesnym świecie</i>	3-4
Waniek Henryk <i>Sztuka jako świętość i grzeszność</i>	3-4
Wieczorkiewicz Anna <i>O funkcji i retoryce wypowiedzi muzealnej</i>	1-2
Wiśtockiej Seweryn A. <i>Jacek Malczewski – artysta pogranicza dwu kultur</i>	3-4
Wot u nas <i>wymieszanyj narod... – fragmenty rozmów z badań etnograficznych na Grodzieńszczyźnie (patrz Engelking A. i inni)</i>	3-4
Wóźniak Roman <i>Przestrzeń teatralna, przestrzeń teatru</i>	1-2
Zyczyńska-Ciołek Danuta <i>Pomieszany świat</i>	3-4